

FARKLI BRANŞLARDAKİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MÜZİK VE MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ MESLEĞİNE OLAN BAKIŞLARI

Enver TUFAN, Selmin TUFAN

G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi - ANKARA

ÖZET

Teknolojinin yarattığı hızlı gelişim ve bu gelişimin sonucu ortaya çıkan “global dünya” kavramı, ayakta kalabilmek ve özgürce yaşayabilmek için tüm ulusları, yetiştirmeyi amaçladıkları genç kuşaklarını her alanda olduğu gibi güzel sanatlar alanında da yeterince donanımlı hale getirecek yeni stratejiler geliştirmek durumunda bırakmıştır.

Ülkemizde öğretmen yetiştirme görevinin çok büyük bir kısmını üniversitelerin eğitim fakültelerine bağlı bölümleri üstlenmektedir.

Bu araştırma da, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim görmekte olan farklı bölümlerdeki son sınıf öğrencileri üzerinde uygulanan anketlerin sonuçları doğrultusunda; 21. Yy. insanımı yetiştirmekle görevli olan öğretmen adaylarının sanat eğitimi, müzik eğitimi, bireyin bu yöndeki eğitime ve gelişime olan ihtiyacına bakışları ile kendi sanatsal birikimlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler : Branş farklılıkları, Müzik, Müzik Öğretmenliği Mesleği, Bakış açısı

ABSTRACT

Rapid development due to technology and the coinage of the concept “global world “ have urged all the nations , for their survival and freedom , to develop new strategies in the education of their younger generations in fine arts as well as other fields.

In our country most of the Teacher Education is under the responsibility of the departments of Faculties of Education .

In this research , the final year students in different departments of Faculty of Education , Gazi University are given a questionnaire . The aims is to find out the perception of these teacher candidates who have the obligation of educating the people of the 21st century of arts education , music education , the need of this type of education and self realization and to reveal their own artistic talents .

Key Words : Other Disciplines, Music, Music Teaching Profession, Viewpoint

GİRİŞ

Teknolojinin yarattığı hızlı gelişim ve bu gelişimin sonucu olarak ortaya çıkan “Küresel Dünya” kavramı; ayakta kalabilmek ve özgürce yaşayabilmek için tüm ulusları, yetiştirmeyi amaçladıkları genç kuşaklarını her alanda olduğu gibi, güzel sanatlar alanında da yeterince donanımlı hale getirecek yeni stratejiler geliştirmek durumunda bırakmıştır (Tufan, 1995).

Genç kuşaklarımızın yetiştirilmesinin sorumluluğunu yüklediğimiz öğretmen adaylarımızın, sanat, daha özelde müzik ve müzik öğretmenliği mesleğine nasıl baktıkları yeterince bilinmemektedir. Bu nedenle, farklı branşlarda öğrenim görmekte olan son sınıf “öğretmen adayı” öğrenciler, araştırma konusu yapılmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırmada veriler; 21. yüzyıl “öğrenci-öğretmen tipi” tartışmaları kapsamındaki yaklaşımlara (Mc Neil, 1995-Biller, 1995-Elsayed, 1995), bu alanda yapılmış benzer araştırmalara (Erkan, 1995) ve gözlemlere dayanılarak hazırlanan 19 soruluk anket yoluyla elde edilmiştir. Örneklem olarak, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi bünyesindeki farklı bölümlerin son sınıf öğrencileri seçilmiştir. Anketler, sözkonusu Fakültenin Almanca, Fransızca, İngilizce, Arapça, Türkçe, Türk Dili ve Edebiyatı, Matematik, Kimya, Biyoloji, Tarih, Coğrafya ve Felsefe Bölümleri’nden toplam 115 öğrenciyeye uygulanmıştır.

Bu örneklem, geçerli, güvenilir genellemeler yapabilmek için sınırlıdır. Bu amaçla ülkemizin değişik bölgelerindeki eğitim fakültelerinde daha geniş kapsamlı çalışmalar sürdürülmektedir. Ancak yine de, G.Ü.G.E.F. bünyesinde gerçekleştirilen bu çalışma, genel eğilimi göstermesi açısından önemlidir.

VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE BULGULAR

1- Öğrenim görmekte olduğunuz bölüm, üniversite giriş sınavlarında kaçınca tercihinzdi?

Sorusuna cevap veren son sınıf öğrencilerinin % 55.8' inin, *ilk 5 tercihi* içerisinde bulunan bir bölümde okuduğunu görülmektedir. *6. ve 10. tercihleri* arasında bulunan bir bölümde okuyan öğrenciler, % 30.4' lük bir grubu oluşturmaktadır. *11. Tercih*ten, *ek kontenjana* kadar uzanan grup ise, toplam içerisinde % 13.8' lik bir paya sahiptir. Erkan (1995)' in Türkiye genelini kapsayan araştırmasında ortaya çıkan, öğrencilerin % 65.4' ünün öğretmenliğe 4. ve 10. tercihleri arasında yer veriyor olmaları sonucunun, G. Ü. G. E. Fakültesi'nde ilk beş tercih içerisinde yoğunlaşması, anketlerin uygulandığı grubun, öğretmenlik mesleğini daha çok isteyen ve buna hazır bir grup olduğu şeklinde yorumlanabilir.

2- Üniversite eğitiminiz öncesinde hangi tür müzikler dinlerdiniz?

Sorusuna, 32 farklı müzik türü ile cevap verilmiştir. TSM, THM, Yabancı Müzik, Arabesk Müzik, Slow Müzik, Özgün Müzik, Klasik Müzik, Türk Hafif Müziği, Fantazi Müzik, Karışık Müzik, Rock, Pop, Marş, New Age, Etnik Kökenli Müzik, Rep, Dini Müzik, Yumuşak Müzik, Türk Pop Müziği, Türk Tasavvuf Musikisi, Hareketli Müzik, Black Music, Hip Hop, Asit, House Music, Soul, Funk, Jazz, Hipa, Rave, Her Tür Müzik ve Farketmez biçiminde ifade edilen müzik türlerine olan yığılma en yüksekten aşağı doğru; Pop, TSM, Her Tür, THM, Türk Pop Müziği, Klasik Müzik, Arabesk Müzik, Hip Hop, Fantazi Müzik, Rock, Özgün Müzik, Yabancı Müzik ve Rep biçiminde devam etmektedir.

3- Üniversiteye girdikten sonra müzik dinleme tercihlerinizde değişiklik oldu mu?

Sorusuna, % 42.6' lık bir öğrenci grubu *evet* derken, geriye kalan % 57.4' lük grup ise *hayır* biçiminde görüş belirtmiştir. Buradan çıkan sonuçla, üniversite eğitiminin bütünüyle olmasa da, bireyin müzik dinleme tercihlerinde etkili olduğu görülmektedir.

4- Lise eğitiminiz döneminde müzik, resim ve benzeri kol çalışmaları içerisinde görev aldınız mı?

Sorusuna, öğrencilerin % 43.5' i *evet*, % 56.5' i *hayır* biçiminde cevap vermiştir. Neredeyse yarıya yakın bir grubun ortaöğretim aşamasında sözkonusu etkinliklere aktif olarak katıldığı görülmektedir. Ancak, üniversite tercihlerinde bu alanları seçen öğrencilerimizin sayısal anlamdaki azlığı, onları yeterince doğru yönlendirmediğimiz biçiminde değerlendirilebilir.

5- Üniversite eğitiminiz aşamasında müzik, resim, tiyatro vb. etkinliklere içerisinde görev alarak katıldınız mı?

Sorusuna, % 18.3' lük bir öğrenci grubu *evet* derken, geriye kalan % 81.7' lik grup ise *hayır* demiştir. Bu durum, üniversitelerin bireyleri sanatsal anlamda donatmada, ortaöğretimin çok çok gerisinde kaldığını göstermektedir.

6- Üniversite eğitiminiz aşamasında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ile Devlet Opera ve Balesi konserlerine hangi sıklıkla gittiniz?

Sorusuna, % 83.5' lik bir öğrenci topluluğu *hiç gitmedim* derken, % 7' si *her yarıyılıda bir kez gittim*, % 1.7'si *ayda bir kez gittim*, % 7.8'i ise *4 yıl boyunca bir kez gittim* ve *bana hitap etmekten uzaklar* biçiminde görüş bildirmişlerdir.

7- Ankara'da gerçekleştirilen müzik festivallerine olan ilgi durumunuzu belirtiniz.

Sorusuna, % 44.3' ü *hiç gitmiyorum*, % 38.2'si *kısmen gidebiliyorum*, %3.5'i ise *etkinlikleri kaçırılmaya çalışıyorum* biçiminde görüş bildirmişlerdir. Ancak bu iki grubun (% 41.7) yaklaşık % 19.1' inin yani yarısının, 6. soruya *hiç gitmedim* şeklinde cevap vermesi bir çelişki olarak gözükmektedir. Bunun yanında, öğrencilerin % 12.1' lik bir grubunun, *festivallerin varlığından habersizim* biçiminde görüş bildirmesi ise düşündürücüdür.

8- Herhangi bir müzik aleti çalıyor musunuz?

Sorusuna, % 23.4' lük bir öğrenci grubu *evet* derken, geriye kalan % 76.6' lık grup ise *hayır* demiştir. Enstrüman çaldığını belirten öğrencilerin ifadeleri sonucunda ortaya çıkan yığılım, en fazladan aza doğru bağlama, gitar, org, ney, piyano, flüt, kanun, ud ve keman biçimindedir.

9- Hangi müzik aletini çalmak isterdiniz?

Sorusuna, çoğunlukla bağlama, gitar, piyano, ney, ud, kanun, keman ve org biçiminde cevaplar verilmiştir. Ancak bunların dışında yan flüt, bateri, bas gitar, elektro gitar, viyolonsel, trompet ve darbuka çalmak istediğini belirten öğrenciler de olmuştur. Bazı öğrencilerin bu soruya, ork, ut, saz va da bağlama şeklinde cevap vererek, enstrüman isimlerini yazmada ve türlerini ayırmada zorluk çekiyor olduklarının görülmesi, düşündürücüdür.

10-Sanat eğitiminin, daha özelde müzik eğitiminin her yönüyle gelişmiş uygar bireyler yetiştirmede vazgeçilmez bir öğreti olduğu düşüncesine katılıyor musunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 37.3' ü *büyük ölçüde*, % 26.1' i ise *tamamen* biçiminde cevap vermiştir. %63.4' lük bir grup sanat eğitiminin vazgeçilmez bir öğreti olduğunu düşünürken, geriye kalan % 36.6' lık bir topluluğun *kısmen*, *çok az* ya da *hiç* biçiminde görüş bildirmesi dikkat çekicidir.

11-Ülkemizde sanat ve sanatçı gibi kavramların geniş halk kitleleri ve onları yönlendiren yazılı, sözlü ve görsel medya tarafından doğru algılandığı düşüncesine katılıyor musunuz?

Sorusuna, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu yani, % 88.7'si *hiç* ve *çok az* seçenekleriyle cevap vermişlerdir. % 10.4' lük bir öğrenci grubu bu algılamının doğruluğuna *kısmen* katılırken, yalnızca bir öğrencinin *büyük ölçüde* seçeneğini cevaplaması, öğrencilerin medyaya karşı büyük bir güven problemi içerisinde oldukları sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

12-Atatürk'ün, Türk Müziği ve bu müziğin ulaşmasını istediği düzey konusundaki düşünceleri hakkında ne derece bilginizdir?

Sorusuna, öğrencilerin % 1.7' si *tamamen*, % 16.5' i *büyük ölçüde* , % 35.7' si *kısmen* , % 31.3' ü *çok az* ve % 14.8' i *hiç* seçenekleriyle cevap vermişlerdir. Eğitimin her kademesinde Atatürk İlke ve İnkılaplarının okutulduğu düşünülürse; Atatürk' ün sanata ve daha özelde müziğe olan bakışını ve hedeflerini içine alan bir anlatımı öğrencilerimize kazandırmada hiç de başarılı olmadığımızı söylemek, sanıyoruz doğru olur.

13-Bir öğretmen adayı olarak, “sanat”ı doğrudan etkilediği ve desteklediği bilinen felsefe, sosyoloji, psikoloji vb. alanların size uygulanan eğitim süreci içerisinde yeterince yer almamasını bir eksiklik olarak değerlendiriyor musunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 41.7’ si *tamamen*, % 40.9’ u *büyük ölçüde*, % 7.8’ i *kısmen*, % 7.8’ i *çok az* ve % 1.7’ si *hiç* seçeneklerinde cevap vermişlerdir. Öğrencilerin neredeyse tamamına yakın bir kısmının; sözkonusu alanların kendilerine uygulanan eğitim süreci içerisinde yeterince yer almamasını bir eksiklik olarak görmeleri, hem kendi eksikliklerinin, hem de bu eksikliklerin nerelerden kaynaklandığının farkında oldukları şeklinde yorumlanabilir.

14-Sanat kavramı konusunda düşüncelerinizi ifade etmeniz istenirse, sahip olduğunuz birikimle bunu ne oranda gerçekleştirdiniz?

Sorusuna, öğrencilerin % 4.3’ ü *tamamen*, % 30.4’ ü *büyük ölçüde*, % 41.7’ si *kısmen*, % 21.8’ i *çok az* ve % 1.8’ i ise *hiç* seçenekleriyle cevap vermişlerdir. Öğretmen adaylarının % 65.3’ ünün sanat kavramı konusunda söyleyecek fazlaca bir sözünün olmamasını, gelecek kuşakların uygar bireyler olarak yetiştirilmesine olumsuz yönde etki edecek bir olgu olarak yorumlamak sanırsanız yanlış olmaz.

15-Aynı fakülte ortamını paylaştığınız Müzik Eğitimi Bölümü’ nün etkinliklerine hangi düzeyde ilgilisiniz?

Sorusuna, öğrencilerin % 8.7’ si *büyük ölçüde*, % 14.8’ i *kısmen*, % 31.3’ ü *çok az* ve % 45.2’ si ise *hiç* biçiminde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuç, öğrencilere daha önce sorulan Ankara’ daki festivallere olan ilgi durumunuz ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ile Devlet Opera ve Balesi konserlerine hangi sıklıkla gidiyorsunuz biçimindeki sorulara alınan cevaplarla yakın benzerlikler göstermektedir. Öğrencilerin, ücretsiz olarak gerçekleştirilen ve yalnızca Müzik Eğitimi Bölümü faaliyetleri ile sınırlı olmayan kampüs içi etkinliklerden gerektiği biçimde yararlanmamaları, ilgisizliğin ekonomik gerekçelerden kaynaklanmadığını göstermektedir.

16-Üniversite öncesi eğitiminizde, sizin üzerinizde kalıcı izler bırakan bir müzik öğretmeniniz oldu mu?

Sorusuna, öğrencilerin % 25.2’ si *evet*, geriye kalan % 74.8’ i ise *hayır* biçiminde cevap vermişlerdir.

17-Kendi alanınızla ilgili bir konuyu öğretirken, müzikten ya da müzik öğretmeni meslekttaşınızdan yararlanmanız gerektiği konusunda bir birikime sahip misiniz?

Sorusuna, öğrencilerin % 30.4’ ü *evet*, geriye kalan % 69.6’ sı *hayır* şeklinde görüş belirtmişlerdir. Böyle bir birikim, programlar yoluyla gerçekleştirilmediğine göre, evet seçeneğini işaretleyen öğretmen adaylarının bu birikime, kendi kişisel çabalarıyla ulaştıklarını düşünmemiz, yanlış bir saptama olmaz görüşündeyiz.

18-Üniversite eğitiminiz boyunca diğer alanlarla ilişki içerisinde olmanız gerektiği fikrini veren ders ya da benzeri programlarla karşılaştınız mı?

Sorusuna, öğrencilerin % 15.6’ sı *tamamen*, % 27’ si *büyük ölçüde*, % 22.6’ sı *kısmen*, % 17.4’ ü *çok az* ve % 17.4’ ü ise *hiç* seçeneklerinde cevap vermişlerdir. Verilerin çözümlenmesi aşamasında *tamamen* ve *büyük ölçüde* seçeneklerini işaretleyen öğrencilerin, birbirlerine yakın alanlarda eğitim gördükleri ve buradan hareketle bir ilişkilendirmede buldukları gözlenmiştir.

19-Kendi alanınızla karşılaştırdığınızda müzik öğretmenliği mesleğini ne derece önemli buluyorsunuz?

Sorusuna, öğrencilerin % 13' ü *tamamen*, % 42.6' sı *büyük ölçüde*, % 30.4' ü *kısmen*, % 9.7' si *çok az* ve % 4.3' ü ise, *hiç* biçiminde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin toplamının % 44.4' lük bir bölümünün, ki bu yaklaşık olarak öğretmen adaylarının yarısı olarak düşünülebilir; müzik öğretmenliği mesleğini *hiç, çok az ve kısmen önemlidir* gibi bir anlayışla değerlendirmesini, Öğretmen Eğitiminde Çağdaş Yaklaşımlar konulu bu sempozyumda, dikkatle üzerinde düşünülmesi gereken önemli bir olgu olarak gördüğümüzü belirtmek isterim.

SONUÇ

G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi öğrencileri Türkiye geneliyle karşılaştırıldığında, öğretmenlik mesleğini daha üst sıralarda tercih etmektedir. Öğrencilerin üniversite öncesi dönemlerinde, müzik dinleme tercihlerinde belirgin bir çok çeşitlilik görülmektedir. Ancak bu tercihlerin, üniversite ortamı içerisinde yeterince değişmediği de ortadadır. Öğrenciler, üniversite eğitimi sürecinde, müzik ,resim, tiyatro vb. etkinlikler içerisinde neredeyse hiç görev almamaktadır. Oysa, ortaöğretim döneminde bu tür aktiviteler içerisinde görev alan öğrenci sayısı oldukça fazladır. Genel olarak, ¼ oranındaki öğrenci grubu herhangi bir enstrümanı çalabilmektedir. Öğrenciler, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve Devlet Opera ve Balesi konserlerine neredeyse hiç gitmemektedir. Uygur birey yetiştirmede sanat eğitiminin gerekliliğine olan bakışları, gelecek açısından umut verir nitelikte değildir. Tamamına yakın bir kısmı, yazılı, sözlü ve görsel medyanın, sanat ve sanatçı gibi kavramları doğru kullanmayarak halkı yanlış yönlendirdiği görüşündedir. Öğrenciler, Atatürk'ün Türk Müziği konusundaki düşünceleri hakkında sınırlı bir bilgiye sahiptir. Felsefe, sosyoloji, psikoloji vb. alanların kendilerine yeterince verilmemiş olmasını bir eksiklik olarak değerlendirmektedir. Ancak aynı öğrenciler, sanat kavramı üzerine düşüncelerini ifade etmeleri istendiğinde bunu kısmen ve büyük ölçüde gibi seçeneklerle gerçekleştirebileceklerini belirtmektedir. Öğrencilerin tamamına yakın bir kısmı, aynı kampüsü paylaştıkları Müzik Eğitimi Bölümü'nün etkinliklerine ilgi göstermediklerini ifade etmektedir. Üniversite öncesi eğitimlerinde, kendilerinde kalıcı izler bırakan bir müzik öğretmenine sahip olanların sayısı ¼ oranındadır. Kendi alanlarını öğretmede, diğer branşlarla ilişkide olabilme konusunda bilgi eksikliği içerisinde olduklarını belirtmektedir. Son olarak öğrenciler, müzik öğretmenliği mesleğini çok da önemli bir alan olarak görmemektedir.

ÖNERİLER

- 1- Sezal ve Erkan'ın da dediği gibi, mutlaka ama mutlaka "en iyi"lerin öğretmen olması sağlanmalıdır. (Sezal-Erkan, 1995).
- 2- Sanatın her türü konusunda, estetik bir birikim oluşturularak seçici olmaları sağlanmalıdır.
- 3- Üniversite eğitimi bireyin eksikliklerini tamamalayabileceği son örgün eğitimidir. O nedenle bu süreç, yalnızca belirli bir alanı en önemli işmiş/meslekmiş gibi öğretmeyle geçirilmemelidir.

- 4- Öğrencinin çevresindeki sanat olaylarına ilgi duyarak bunu bir ihtiyaç haline getirmesi sağlanmalıdır.
- 5- Öğrenciler enstrüman çalmaya yönlendirilmeli ve bunun için gerekli öğretim ortamları hazırlanmalıdır.
- 6- Sosyoloji, psikoloji, felsefe vb. alanların eğitim süreci içerisindeki yeri ve etkisi gözden geçirilmeli ve kendisini, dolayısıyla düşüncelerini rahatça ifade edebilen kararlı, kendinden emin , yaratıcı, öğretmenler yetiştirilmelidir.
- 7- Farklı branşların birbirleriyle ilişki içerisinde olmalarını sağlayacak çalışmalar içerisinde olunmalı ve öğretmen adaylarına takım ruhu aşılanmalıdır.
- 8- Atatürk İlkeleri ve İnkılapları öğretilirken,yalnızca tarihlere ve olaylara sapanmadan, Atatürk ve Cumhuriyet Türkiye'si'nin kültür politikaları, hedefleri ve bu hedeflere ulaşmadaki tutumlar ile gelinen durumun karşılaştırılması yapılarak,gerekli tartışma ortamları yaratılmalıdır.
- 9- Müzik öğretmeni eğitimine, gittiği okulun öğretmenler odasından başlamalıdır.

KAYNAKLAR

- Tufan,Enver. 1995. Genel Müzik Eğitimi Alanında Gerçekleştirilecek Konferans,Panel,Seminer ve Benzeri Etkinliklerin Müzik Öğretmenliği Eğitimine Olan Katkıları. Mavi Nota Müzik Sanat Dergisi. Sayı 18
- Mc Neil,John D. 1997. 21 inci Yüzyılın Öğretmen Eğitimi. Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı (27 Ağustos- 2 Eylül 1995). Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Erkan,Semra. 1995. Sınıf Öğretmenlerinin Yapısal Analizi: Hacettepe Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik,Kültürel ve Eğitimsel Durumları ve Sınıf Öğretmenliğine İlişkin Tutumları. Yayınlanmamış Araştırma.
- Biller,Karlheinz Prof.Dr. 1997. Sosyal Felsefeci Olarak 21. Yüzyılın Öğretmenleri. Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı (27 Ağustos-2 Eylül 1995). Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Elsayed,Magda Mostafa Dr. 1997. 21. Yüzyılda Öğretmenin Rolü Konusunda Geleceğe Yönelik Bir Bakış Açısı. Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı (27 Ağustos- 2 Eylül 1995). Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Sezal,İhsan ve Erkan,Semra. 1997. 21. Yüzyıl Öğretmeni. Uluslararası Dünya Öğretmen Eğitimi Konferansı (27 Ağustos-2 Eylül 1995). Milli Eğitim Basımevi, Ankara.